

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

(повне найменування вищого навчального закладу)

Психолого-педагогічний факультет

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра педагогіки, психології, початкової освіти та
освітнього менеджменту

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Пояснювальна записка
до дипломної роботи

магістр

(освітній ступінь)

На тему **УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ НАУКОВО-КОНКУРСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Виконала: студентка групи 21 МД-з
спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Щетініна А.С.

(прізвище та ініціали)

Керівник Каденко І.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Кузнецова О.В.

(прізвище та ініціали)

Харків – 2019

ВСТУП

У Концепції «Нової української школи» (2016) серед пріоритетних завдань визначено підготовку вмотивованого педагога нової формації, агента змін, який організовує дитиноцентрований суб'єкт-суб'єктний освітній процес на засадах компетентнісного й особистісно орієнтованого підходів, має свободу творчості й розвивається професійно впродовж життя, зорієнтований на формування всебічно розвиненої, здатної до критичного мислення цілісної особистості, патріота з активною позицією, інноватора, спроможного змінювати навколишній світ. Це можливо лише при умові безперервного професійного розвитку педагога, який готовий до сприйняття нових викликів сучасного освітнього середовища. Сучасний педагог від наставника та єдиного джерела знань педагог стає коучем, фасилітатором, тьютором, модератором в індивідуальній освітній траєкторії дитини, що є можливим лише для професійно зростаючого вчителя.

Довготермінова реформа Нової української школи передбачає формування впродовж 2019-2022 рр. нової системи підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та кадрів освіти, розроблення професійних стандартів педагогічної діяльності (так звана друга фаза реформування Нової школи), збільшення кількості моделей підготовки, диверсифікацію форм підвищення кваліфікації (курси при ІПЮ, вебінари, он-лайн-курси, конференції, самоосвітня діяльність тощо) [25], але при цьому важливим і значущим залишається індивідуальний саморозвиток педагога у напрямку професійного зростання.

Враховуючи вищезазначені виклики сьогодення освітнього простору, сучасні вищі заклади освіти повинні переорієнтувати освітнє середовище майбутніх вчителів у відповідності до першочергових завдань: сприяння повноцінному професійному розвитку майбутніх педагогів та їх адаптації до освітніх вимог; забезпечення умов для формування мотивації до самоосвіти і саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації; формування у майбутніх

вчителів стійкої потреби у психолого-педагогічних знаннях і розвитку вмінь їх застосовувати на практиці; забезпечення готовності студентської молоді до неперервності освіти або освіти впродовж життя; залучення майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з метою розвитку професійно-значущих особистісних якостей, які б сприяли творчій самореалізації тощо.

Отже, проблема створення освітнього середовища для професійного розвитку майбутніх вчителів є актуальною, тобто постає потреба позбавлення ризиків стихійності процесу управління професійним розвитком майбутніх вчителів засобами науково-конкурсної діяльності.

Мета дослідження: виявити можливості управління професійним розвитком майбутніх вчителів засобами науково-конкурсної діяльності.

Робоча гіпотеза полягає в тому, що управління професійним розвитком майбутніх вчителів можливо здійснювати засобами науково-конкурсної діяльності.

Завдання дослідження:

- 1) узагальнити теоретичні підходи до поняття «професійний розвиток»;
- 2) охарактеризувати можливості та особливості управління професійним розвитком педагогів;
- 3) виявити можливості педагогічних конкурсів як інструменту управління професійним розвитком педагогів;
- 4) виявити можливості студентської наукової роботи як інструменту управління професійним розвитком педагогів;
- 5) здійснити аналіз результатів оцінювання професійного розвитку майбутніх вчителів;
- 6) провести аналіз результатів науково-конкурсної роботи студентів;
- 7) виявити взаємозв'язок між професійним розвитком та науково-конкурсною діяльністю студентів;
- 8) надати характеристику можливостей управління професійним розвитком майбутніх вчителів засобами науково-конкурсної діяльності.

Об'єкт дослідження: професійний розвиток майбутніх вчителів.

Предмет дослідження: управління професійним розвитком майбутніх вчителів засобами науково-конкурсної діяльності.

Методи дослідження. В магістерській роботі використовувалась класифікація методів педагогічних досліджень за кваліфікаційною ознакою логіки наукового дослідження, запропонована Ю. Скибою [49]. З теоретичної групи в нашій роботі використовувались аналіз, синтез і прогнозування, а з групи методів обробки даних – кореляційний аналіз.

Оцінювання професійного розвитку майбутніх вчителів здійснювали за параметром «результат діяльності» (за методикою Л. Мартинець [34]). Даному параметру відповідає основний критерій – динаміка успішності студентів. Оцінювання науково-конкурсної роботи студентів також проводили за параметром «результат діяльності», критеріями якого є динаміка участі у конкурсах різних рівнів, динаміка участі у конференціях різних рівнів, наявність друкованих праць.

Структура й обсяг роботи зумовлені логікою наукового пошуку. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки основного тексту. Робота містить 9 таблиць та 8 рисунків. Список використаної літератури вміщує 59 найменувань.

Наукова новизна одержаних результатів. В магістерській роботі надано аналіз поняття «професійний розвиток». Простежено сутність процесу професійного розвитку з точки зору різних галузей знань, а саме філософії, психології та педагогіки. Професійний розвиток педагогів розглядається як спіралеподібний поступовий безперервний процес здобуття особистістю якісно нового рівня професійної діяльності, що спирається на методологію філософії, психології, педагогіки, які дають теоретичне

обґрунтування змісту, принципів, форм і методів професійного зростання педагогів.

Проведено детальний аналіз літературних джерел стосовно проблематики професіоналізму, професійного розвитку, педагогічної культури, педагогічної майстерності та ін.. Встановлено, що феномен професійного розвитку має певну структурованість, яка відображається в мотивах, компонентах, наукових підходах, принципах організації, умовах та спільних засадах розвитку, які були наведені в даній роботі.

В науковій роботі відзначено, що продуктивність педагогічної діяльності визначається структурою професійної мотивації педагога; серед мотивів найбільшу цінність становлять реально діючі та мотиви розуміння. Позитивним є оптимальне поєднання різних підходів, які значною мірою доповнюють один одного. Отже, професійний розвиток педагогів ґрунтується на комплексній інтеграції філософських, психологічних та педагогічних теорій, концепцій та підходів. Зазначено, що в поданих визначеннях сутності професійного розвитку простежується схожість думок стосовно питання його розгляду як безперервного процесу, що веде до особистісних змін і формування професійних якостей. Здійснено підсумок різних поглядів на дану проблему, отже, категорію професійного розвитку можна визначити, як процес закономірних змін, що включає кількісні і якісні перетворення в професійній діяльності в контексті життєвого розвитку.

Розглянуто поняття управління взагалі та управління професійним розвитком зокрема. Висвітлені особливості системи управління і зазначено, що від рівня професійного розвитку педагога залежить якість освіти.

Доведено можливість використання педагогічних конкурсів та наукової роботи студентів як ефективних інструментів управління професійним розвитком майбутніх вчителів.

В ході експериментального дослідження доведено, що управління професійним розвитком майбутніх вчителів можливо здійснювати засобами науково-конкурсної діяльності.

Особистий внесок. Робота є самостійним дослідженням автора. Планування, підготовка та проведення всіх експериментів, математична обробка та статистичний аналіз даних, підготовка матеріалів до публікації, формулювання основних положень і висновків роботи виконані автором самостійно. У публікаціях, написаних у співавторстві, автору належить експериментальне й, частково, теоретичне обґрунтування роботи. Вибір напрямку, розробка схеми та планування досліджень проводились разом із науковим керівником. Особистий внесок складає 80 %. Результати перевірки тексту на унікальність складають 77 % авторського тексту.

Апробація результатів наукової роботи. Основні положення та матеріали магістерської роботи доповідалися та обговорювалися на XXI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії» (31 листопада 2019 р.) та XXXVI Міжнародній інтернет-конференції «Інновації науки XXI століття» (18 листопада 2019 р.).

Публікації. Основні положення магістерської викладено у 3 наукових працях, з яких 1 – стаття у фаховому виданні, 1 – стаття у збірнику матеріалів міжнародної конференції та 1 – тези у збірнику матеріалів міжнародної конференції.